

„Életcsőd”

KÖNYVKRITIKA - KÖVETÉSI TÁVOLSÁG - LXII. évfolyam, 47. szám, 2018. november 23.

Aranyossi Magda: Én régi, elsüllyedt világom. Rendszertelen önéletrajz. Nadas Péter széljegyzeteivel. Jelenkor Kiadó, Budapest, 2018, 502 oldal, 4999 Ft

Aranyossi Magda önéletrajza sok helyen feszült viszonyban áll Nadas memoárjával. De ha nem emlékeznénk már a *Világló részletek* megfogalmazásaira, az itteni kommentárok felidéznek Nadas családjáról megszerzett tudásának és megszenvedett analízisének lényegét. Sok mindent elken és elhallgat Magda, olyasmit, ami a polgári neveltetése miatt kínos (Nadas György öngyilkosságát, szerelmi kapcsolatát Karikás Frigyessel, azt, hogy férje egy életen át megcsalta). Nadas így fogalmaz memoárjában: „minden kölcsönös szerelmük és sziklaszilárd összetartozásuk ellenére Pali a legcsekélyebb lelkiismeret-furdalás nélkül egy életen át fűvel és fával megcsalta őt, s ezt csak megkésve sikerült tudomásul vennie” (II. 26.). Habár emiatt akarhatott leginkább elégtételt venni férjén, annak halála (1962) után, életének legfőbb hazugsága nem ebből következett, hanem bizony abból, hogy „a választott világmozgalom végül totális és helyrehozhatatlan életcsődbe lökte őket” - ahogy Nadas fogalmaz, nem, nem az itteni széljegyzetekben, hanem memoárja előbb idézett helyén. Már a harmincas években pontosan tudták, mi történik Moszkvában, 1945 után pedig egy olyan rendszernek dolgoztak, amelyről ők tudták a legpontosabban, milyen a természete. A szisztéma hibáit emberi mulasztások következményeiként akarták látni, és ebből nem engedtek. Maguknak hazudtak. „Falaztak, hazudoztak, s ezt soha nem is bocsátották meg maguknak. (...) Ordítóztam is a nagynénémmel miatta. Ő ezt valójában csendesen tűrte, mert igazat adott nekem.” - írja erről a Nadas-memoár (II. 88.) Ennek az életcsődnek nagyon érdekes és tanulságos dokumentuma Aranyossi Magda könyve.